

VIII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

1914. 51. szám.

Budapest, december 20.

# CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja  
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv  
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona

Félévre - - - 6 korona

Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.





# CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.  
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik  
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL  
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

## A talmi zsidó.

Irtó: Nyomozó.

Egyik öreg csendőr, a szemlélő tisztelőjáró kérdésére, hogy a csendőr előtt ki lehet gyanus, kategorice azt jelentette: mindenki!

Ehhez az állításhoz, úgy általánosságban, szó fér ugyan, de ha alaposabb mérlegelés alá vesszük, mégis el kell ismernünk, hogy sok igazság rejlik e rövid kijelentés mögött.

Mert, ha valaki a csendőrrel való találkozás pillanatában nem is látszik mindjárt gyanusnak, a következő pillanatban tett egyetlen mozdulatával, arczzsine elváltozásával vagy az esetleges megszólításra adott feleleteivel könnyen gyanussá teheti magát.

Szóval a fennforgó viszonyok és körülmények adják meg az alapot arra, hogy a csendőr bárkit is és bár csak rövid időre is gyanusnak találjon.

Hogy ezek a viszonyok és körülmények milyenek lehetnek, arra számtalan példát lehetne felhozni. És bizonyos, hogy ha mind felsorolnánk, egyre sem lehetne azt mondani, hogy ez vagy amaz nem az igazi, nem helyes feltevés. Az pedig, hogy a csendőr minden ilyen gyanusnak látszó egyénnel szemben szolgálatilag fellépjen-e, természetesen megint más kérdés és ugyancsak azt felelhetnénk rá: ba a fennforgó viszonyok és körülmények úgy követelik — igen!

A csendőr ugyanis, ha valakivel szemben a szolgálati fellépést szükségesnek tartja, a saját felelősségére cselekszik, a joga pedig megvan hozzá. A törvények, rendeletek, szabályok és utasítások jogot adnak neki erre. Kötelessége csupán az, hogy ez adott joggal vissza ne éljen, s hogy az adott helyzethez képest mérlegelje azt is, vajjon szükséges-e az azonnali fellépés vagy eléinte a gyanusnak látszó egyén megfigyelése is eleendőnek mutatkozik.

Ahhoz azonban, hogy a csendőr valakit megyanusitasson, a fennforgó viszonyokon és körülményeken felül még az is szükséges, hogy a csendőr gondolkozzon, következtetni tudjon és nyitva is tartsa a szemét. Mert, ha ezt nem teszi és közömbösen halad el minden meg-

látni való mellett vagy nem hallja meg azt, a mi ő érdekli, illetve kell hogy érdekelje, sohasem tudja megtanulni, hogy kit, mikor és mi alapon lebet megyanusítani, gyanusnak tartani s így sohasem felelhet meg teljesen magasztos hivatásának.

Nemcsak azért teljesíti a csendőr a preventív (megelőző) szolgálatot, hogy helyi- és személyi ismereteit gyarapítsa, hanem azért is, hogy a látottakból és tapasztaltakból következtetéseket tanuljon levonni, összefüggésbe tudjon hozni bizonyos körülményeket s ekként bíráló és megítélő képességeit fejlesztve, megakadályozhassa a végrehajtani szándékolttörvényellenességeket s leleplezhesse, esetleg elfoghassa az ezekben gyanussá vált egyéneket és ne várja azt, hogy mindig más hívja fel a figyelmét a batáskörébe tartozó ilyen eseményekre.

A csendőr ne legyen gépember, hanem érző, gondolkodó, figyelő lény, ne várjon szótól mindent, hanem, mint a közbiztonság hivatott őre, minden tudásával és tehetségével arra törekedjék, hogy a vele szemben támasztott követelményeknek meg is feleltesen becsületesen.

Az itt elmondottakra nagyon is ráillő és követendő példa az alábbi eset:

Az 1912. évi december havában, néhány nap alatt többrendbeli betörés történt az alagi örskörletben. Amolyan lakásfosztogatások voltak ezek, a mennyiben az ismeretlen tettes vagy tettesek a téli időre lakatlanul hagyott villákat törték fel s azokból hordták el az értékesíthető tárgyakat.

Majd pedig, nehogy meglepetésnek legyenek kitéve, a szomszédos Gödön próbálták szerencsét, még pedig meglőhető sikerrel, mert itt is több villát fosztottak ki és mint később kiderült, körülbelül 5500 korona értékű holmit — ruhanemüket, ékszer, házi és konyhai eszközöket — vittek el a két nyaralótelep kifosztott villáiból.

Közben úgy az alagi, mint a gödi örsparancsnokság tudomásul vették a betöréseket s a tulajdonosokat értesítve, megindították a nyomozást az ismeretlen tettesek kiderítésére s éjszakánként figyelő állásokat tartottak a

**Hegedűt, harmonikát, tárogatót,** és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállm.

**MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA**



**STOWASSER I.**

cs. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató felalálója, Budapest, II., Lánchíd-utca 5. — Gyára: Öntőház utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becserzés. — Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik.





nyaralótelepen, hátha így könnyebben sikerül tetten érni és leleplezni a betörőket. Abból a körülményből ugyanis, hogy rendkívül sok holmit loptak el, arra következettek, hogy a fővárosból vagy a környékből való tolvajsözöttek működik a két nyaralótelepen.

A két helyen való működésnek s a telepeken és a vasuti állomásokon való megfigyeléseknek azonban napokig semmi eredménye nem lett s a környékbéli gyanus és közártalmu egyéneknek sem találták semmi nyomát a lopott holmiknak.

Már-már úgy állott a dolog, hogy a kiderítetlen zavarok jegyzékébe kerülnek a betörések, mikor egy más szolgálat alkalmával működő járőr, éppen a fentebb elmondottak alapján leleplezte és elfogta a tettest éppen akkor, mikor egy újabb betörés folytán szerzett tárgyakat igyekezett elszállítani.

Décember 18-án ugyanis az alagi örsbeli Miklósi György őrmester egy csendőrrel felhívás folytán egy egyént vezetett elő. Minthogy az elővezetés reggel nyolcz órára volt kitűzve, a hajnali órákban vették őrizetbe az elővezetendőt s hajnali négy óra tájban már haladtak is az alagi vasutállomás felé.

Eközben észrevette Miklósi őrmester, hogy velök szemben egy jólöltözött fiatal ember jön két óriási nagy batyuval a vállán s a mint a lámpa világánál őket észrevette, hihetőleg abban a reményben, hogy a járőr az állomással szomszédos laktanyába megy, hirtelen bekanyarodott az állomásépület felé vezető utra, hogy így kikerülje a járőrrel való találkozást.

Más körülmények között talán fel sem tűnt volna ez a jelenség Miklósi őrmesternek, mert hiszen a főváros környékén levő vasutállomásokon ezerszámra lehet látni naponta a hajnali vonatokhoz igyekező batyus férfiakat és nőket. De mert ezek nem félnek a csendőrökkel való találkozástól, s mert még ekkor nem volt oly közel a vonat indulási ideje, hogy a meglátott egyén siető ellillanása legalább ezzel indokolva lett volna, alaposnak látszott az a feltevés, hogy ez az ember nem jobban jár.

Miklósi őrmester ennél fogva, mivel szintén az állomásra kellett menniök, sietette társait s a mint beértek az épületbe, rögtön magára hagyta járőrtársát az elővezetendővel a II. oszt. váróteremben, ő pedig hamarosan szétnézett az állomás körül, hogy a gyanus egyén nem maradt-e a perronon s nem másfelé vette-e az útját.

Itt nem találván semmi gyanusát, a III-ad osztályu utasokat tekintette meg, a kik között meg is találta a keresett férfit.

Kérdésére, hogy honnan jön s mit visz a batyukban azt felelte, hogy Alagról s miután Budapesten vett fel lakást, a saját holmijait viszi magával. Az őrmester ki-

bontotta a batyukat, mire az egyik batyuban egy zsidó imakönyv ragadta meg a figyelmét. Minthogy pedig a férfinak sem arczáról, sem beszédjéből nem lehetett következtetni, hogy a rendezetlen vallásuak közé tartoznék, megkérdezte, hogy hol jár nála az az imakönyv.

— Az én imakönyvem ez! — felelte a kértet minden habozás nélkül. Különbö Weisz Fülöp vagyok s ez mindent megmagyaráz.

— No! arról majd mindjárt meg fogok győződni, hozza be a batyukat a főnöki irodába, majd ott tüzetesebben átvizsgálom s magát is megmotozom — utasította az őrmester a fölényeskedő fiatal embert.

Erre már megszeppent az álszidó és mindjárt más hangon kezdett beszélni, hogy még jegye sincs s majd addig molesztálja az őrmester, hogy lekésik a vonatról.

— Nem baj, majd elmegyünk a következő vonattal — biztatta az őrmester, — csak menjen befelé.

Ott aztán, alig hogy megkezdte az őrmester a személymotosztást, mindjárt kiderült, hogy Weisz Fülöp tulajdonképen Szabó János facér pinczér és nem is alagi, hanem kispesti lakos. És Szabó nem is igyekezett ezt tagadni, mert az előtte való napon kapott s véletlenül a kabátja zsebében felejtett levéllel szemben ez úgy sem ért volna semmit.

Ekkor aztán beismerte azt is, hogy a két batyuban levő 98 kiló súlyu sok mindenféle holmit egy gödi villából lopta, de mert a gödi állomáson csendőröket vett észre, kénytelen volt a két súlyos csomaggal az alagi vasutállomásig gyalogolni.

A többi betörésekről azonban még ekkor semmit sem akart tudni. Azokat már csak a vonatban való utazás közben ismerte be, mert a járőr magával vitte őt, kijelentvén, hogy az elővezetendő átadása után a levélczimből megtudott kispesti lakását is át fogják kutatni s az esetleg ott talált lopott holmikát is elkobozzák es el fogják vele szállíttatni.

Akkor talán jó lenne mindjárt társzekérrel menni — vágott közbe savanyú arcczal a leleplezett betörő — mert a miket ott találnak, nem lehet ám csak úgy egyszerűen batyuban elszállítani.

És igaza is volt. Csakugyan egy társzekér különféle holmi volt ott. S miután megnevezte az orgazdáját, elkobozták attól is az általa megjelölt s még előtalálható tárgyakat s visszazállítván az egészét Alagra, tetemnézőbe meghívták a már ismert és az időközben kiderített károsokat s úgy válogattatták ki mindenkivel a maga holmiját, miközben Szabó Jánost is egészen le kellett volna vetköztetni, mert az összes rajta levő ruházat a lopottakból való volt. Ezekről azonban a károsok nagylelkűen lemondtak.

— No! őrmester úr, — fakadt ki dühösen az eljárás

**Ha fáj a feje** <sup>7</sup> ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 percz alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden yógytárban. Készíti Beretvás Tamás góg szerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.





Az északi harcterről. — Egy harminoz és fél otm.-res mozsár. — Ulánusok felvonulása.



befejezése után a póruljárt betörő — én se leszek többé zsidó! S talán most se lettem volna, s talán bajba se kerültem volna, ha azt az imádságos könyvet el nem hozom; de hát az orgazdámát akartam vele meglepni.

S tényleg volt is oka a dühösködésre, mert az imakönyv, no meg a Miklósi őrmester helyes megfigyelése révén, — büntetett előéletű lévén — bárom és félévi fegyházbüntetést kapott az alagi és gödi kirándulásokért.



### Hogyan érintkeznek a nemzetek ?

Minél közelebb hozza a nemzeteket egymáshoz a művelődés, annál jobban szaporodnak azok a nagyrészt szerződéseken alapuló politikai és jogi intézmények, melyek a népek egymásközi érintkezését lehetővé teszik, s minden népre, mely állami szervezetben él, egyaránt érvényesek és kötelezők. A mai ujságolvasóra már nélkülözhetetlen ezeknek az intézményeknek természetét legalább nagyjában megismerni. A korábbi századokban is léteztek bizonyos nemzetközi egyezmények, melyeket az államok egymással kötöttek, de ezek még inkább csak a hadviselésre szorítkoztak, míg a nemzetközi viszonyok újabb alakulása már épen a béke érdekeit tartja szem előtt s annak jellegét viseli magán. Így jöttek létre a különböző pénzügyi és kereskedelmi szerződések, a szellemi tulajdont védelemben részesítő törvények, a településeket szabályozó intézkedések s a vasut-, posta- és távirat-ügy. Sőt legujabban már közös tengeri jog megteremtésére is kezdenek gondolni s a váltójogot is nemzetközi alapon készülnek rendezni.

Ismételjük, már a régi ázsiai népek s a görögök és rómaiak is kötöttek egymással szerződéseket követések, nemzeti ünnepek és szokások ügyében, melyek azonban csak szűk körre szorítkoztak. A szent római birodalomnak megvolt a maga legfőbb hatósága a nemzetközi pörösködések elbírálására. De a nemzetközi jogviszonyok mai fejlettsége mégis az újabb idők érdeme a mennyiben ehhez már nemcsak az európai államok, hanem Amerika, Törökország, sőt. Ázsia műveltebb népei s maga Khina is csatlakoztak, többé nem csupán európai, hanem a szó legtágabb értelmében nemzetközi jogról lehet szó.

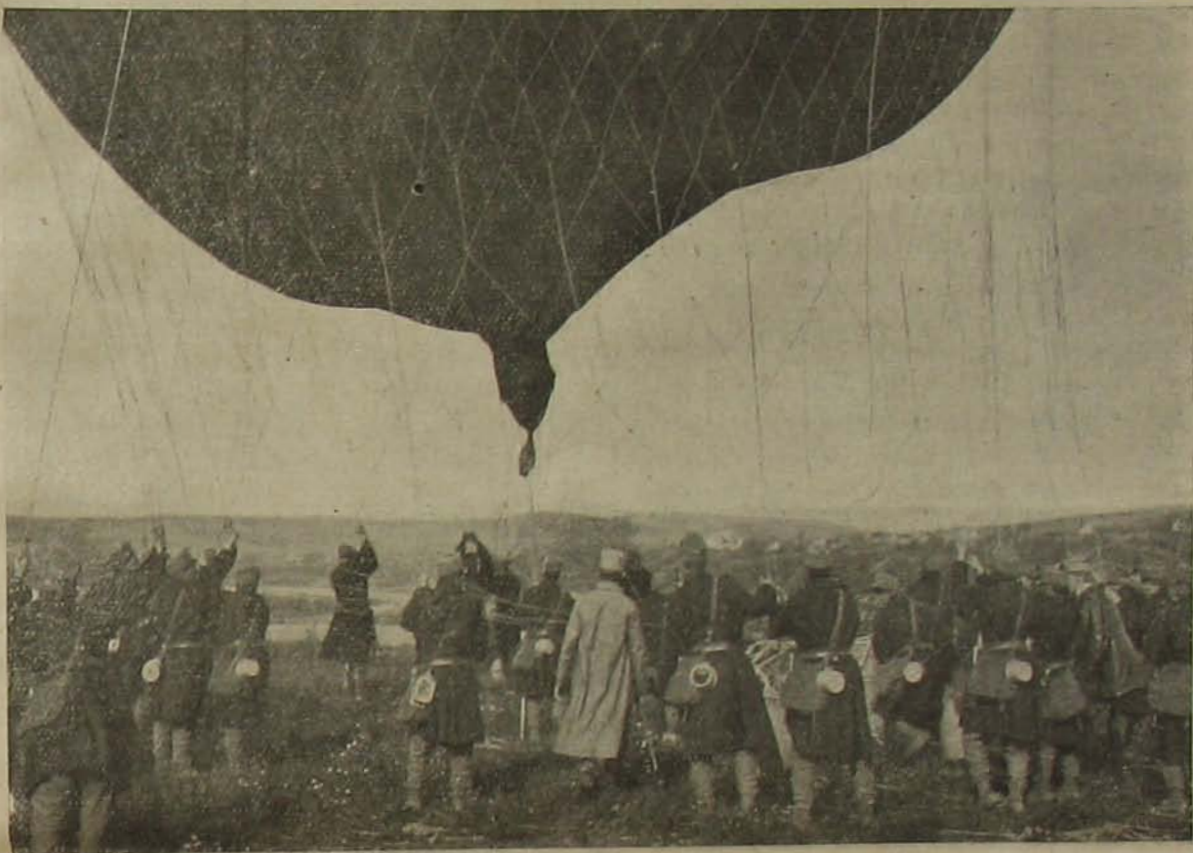
A nemzetközi jogban egyének helyett államok állnak szemben államokkal, de csak a mennyiben minden más államtól függetlenek, kizárásával tehát az úgynevezett fél-souverain államoknak, mint Egyiptom, Bulgária stb. mint a melyek bizonyos önállóságnk daczára a legfontosabb kérdésekben a porta fennhatósága alá tartoznak. Az államok természetesen elvileg egyenlők, csupán bizonyos rangkülönbségekkel, melyek a császárságoknak és királyságoknak, a nagyhercegegeknek és nagy köztársaságoknak bizonyos rangelsőséget biztosítanak a többi fejedelmek fölött. A császár és király teljesen egyenlők, míg a pápa mint világi hatalom nem jó többé tekintetbe s már csak az egyház terén bír jelentőséggel.

Egy állam külső képviselője a leghabzadabb alkotmányu államhan is a fejedelem vagy kormány joga. Az egyeduralmi államformában csak ezeknek van joguk követeket nevezni ki s háború és béke fölött dönten, míg a szövetségi államban az egyes szövetségi tagok képviselőivel egyetértőleg járnak el. Közvegeik kifelé a követek és konzulok. A követek ismét vagy nagykövetek, kik királyi ranggal bíró államokban képviselik uralkodójuk személyét, vagy rendkívüli követek, kik kormányaik nevében vezetik az ügyeket, vagy végre egyszerű ügyvivők, kik a külügyminiszteriumnál vannak akkreditálva. Mindezek bizonyos előjogokat élveznek minők p. o. követségi palotáik sérthetetlensége, adómentességük és a rendes törvénykezési eljárás alól való kivételességük. Az államforma minden megváltozásánál, vagy a diplomáciai összeköttetés megszakításánál, házájokba visszahivatnak.

Sokkal kiterjedtebb a konzuli intézmény. Ausztria-Magyarországnak külföldi konzula 400-on felül van, de a konzuloknak csak elenyésző csekély része hivatászerű konzul, jogi képzettségű személy, kit állama külföldre küld. Többnyire a konzuli ügyeket választott konzulok végzik, kik maguk is az idegen állam alattvalói s hivatalukat csak mellékesen üzik. A konzul működési köre meglehetősen kiterjedt, s oda megy ki, hogy az állampolgárok magánérdekeit képviselje. Mint ilyen kell hogy védje azokat az idegen önkénytől, feladata kiegyenlíteni a fenforgó viszályokat, tárgyalásokat indítani meg, s idegen okmányokat hitelesíteni. Oly országokban, hol az igazságszolgáltatás még kívánni valót hágy fenn, a megbízó kormány a törvénykezést is reá szokta ruházni.

A művelt államok területeinek polgári körülhatárolása ma már meglehetősen pontos és szabatos. De vannak még a földfelületnek részei, melyek természet szerint minden emberrel közösek. Ilyen a tenger, ilyenek bizonyos természeti és földrajzi okokból megközelíthetetlen vadon területek, melyek az elfoglalásra nem voltak alkalmasok, vagy a melyeknek segélyforrásait még csak a jövő nyitja meg. Ezekre nézve az uratlan dolgokra vonatkozó régi jogszabály áll, mely szerint «res nullius cedit primo occupanti», azaz azokat bárki elfoglalhatja. De ehhez tényleges birtokbavétel kívántatik meg, mert a csupa fölfedezés még nem ad szerzési jog-





Az északi harcterről. - Megfigyelő léggömb felszállásra készen. - Tüzér tartalék.



czimet. Ideiglenes megszállás sem elegendő. Ebből következik az is, hogy például egy part elfoglalása még nem ad tulajdonjogot az egész mögötte fekvő területére, sem egy folyó torkolatának megszállása az egész folyamterületre. A Németország és Spanyolország között a Karolina-szigetcsoport birtoka iránt pár év előtt fennforgott viszály épen ezt az esetet illusztrálja, mert Spanyolország tényleg sohasem vette uralma alá a szigetcsoportot, habár régi szerződésekkel támogathatta is jogczimét reá.

Újabban a tenger is közösnek tekintetik, ellentétben a régi felfogással, s az 1856-iki deklaráció már határozottan szabadnak nyilvánítja a tengert úgy, hogy minden nemzet jogosítva van rajta közlekedni s halászni. Kivételnek e szabály alól természetesen a kikötők s a partvidékek oly távolságra, a mennyire egy ágyúgolyó hord. Ép úgy az oly öblök, melyek nincsenek összeköttetésben a nyílt tengerrel, s ezért szárazföldi tengereknek tekintetnek. De már a Fekete-tengert is megnyitotta az 1856-iki párisi békeszerződés minden állam kereskedőhajóinak. A meddig a hajók nyílt tengeren vannak, mintegy úszó területrészeiül tekintetnek azon államnak, melynek lobogóját viselik. Idegen hadihajónak nem szabad erről egyeseket elburcolni, sem semmiféle erőszakosságot tenni. Mihelyt ellenben egy hajó idegen kikötőbe érkezik, az illető állam fennhatósága alá jut, a hadi és postahajók kivételével, melyek mindig extritorialisak — területen kívüliek maradnak.

Az idegenek helyzetére is kedvezően folyt be a nemzetközi jogfelfogás mai emelkedettsége. Régi időben az idegent büntetlenül megölhették és rabszolgaságba vethették, vagy nagy adókkal terhelték, míg ma az idegen a politikai jogokon kívül teljes jogegyenlőségben részesül a belföldivel. Az a joga azonban fennmaradt minden államnak, hogy egyes idegeneket, vagy egész néposztályokat is kiutasíthat területéről, akár politikai, akár közbiztonsági okokból, rendőrileg vagy hatóságilag. Így tett újabban is Oroszország a zsidókkal, Bismarck a lengyelekkel. A bűnösök kiadására vonatkozólag ugyan általános kötelezettség nem áll fenn, de a büntető igazságszolgáltatás érdekében ezt is számos állami szerződések állapítják meg.

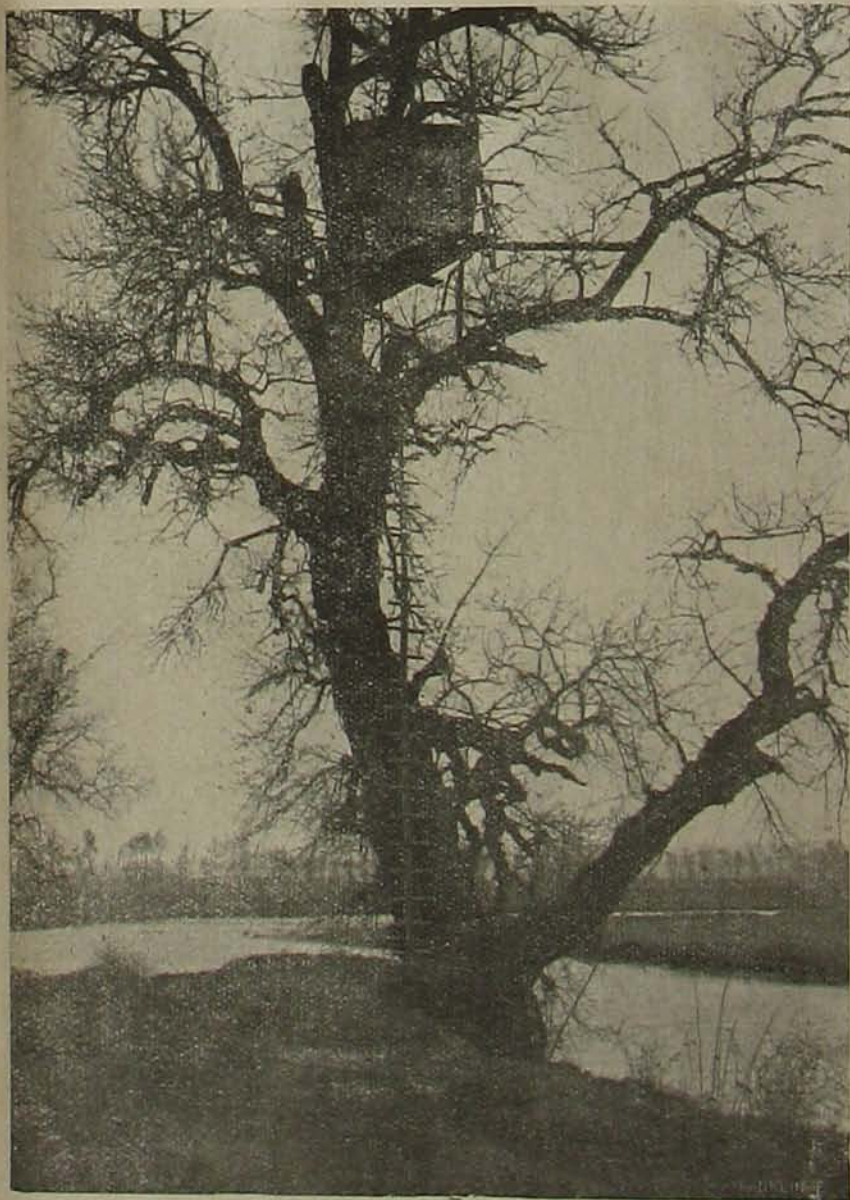
A népjogi elvek túlnyomó része úgynevezett szokásjogon alapul, azaz hosszas gyakorlat alapján fejlett ki. De újabban e tekintetben is írott jog útján igyekeztek azt szilárdabb alakba önteni. Számos szerződés irányul az ellenségeskedések korlátozására is, de a megállapodások mégis túlnyomóan kereskedelmi érdekeket tartanak szem előtt. A mi ezek megtartásának kötelezettségét illeti, már a nemzetközi jog természete szerint is hiányoznak erre nézve a biztosítékok és kényszereszközök, mert a tuszok adásának és szent eskü tételének régi módja ez idő szerint nem mutatkozik célravezetőnek. De egyes esetekben erre való a szerződés megtartására szorítandó ország katonai megszállása, mint a hogy Franciaország egy részét szállot-

ták volt meg az ellenséges csapatok a közelmúlt háború után. Néha előfordul értékes kincseknek, s még ritkán egy-egy darab földnek elzálogosítása is. Újabb időben még csak Wismar város és uradalma elzalogosítása áll érvényben Svédország részéről Mecklenburg-Schwerinnek 1/4 millió tallérért, a mi azonban az esedékes 1930-ik évben a fizetendő összeg nagysága miatt alig lesz beváltható.

Ily biztosítékok hiányában tehát megtörténik, hogy az érdekelt államok közt néha viták merülnek föl, melyek esetleg hatalmi kérdésekke fajulnak. Ezeknek eldöntésére régebben a háború volt az egyetlen eszköz, ma azonban békés represszaliák vagy választott bíróságok is nem ritkán sikeresen egyenlítik ki az eltérő nézeteket. Különösen a választott bíróságok fontos intézményei a nemzetközi jognak. Rendesen mindegyik fél a választott bírókat felében a nem érdekelt államok közül választja. Az eljárás perrendtartásszerűleg foly s az ítélet a felekre nézve kötelező. Hiressé lett az az ítélet, melyet 1871-ben egy Svájc-ból, Olaszországból és Braziliából álló választott bíróság Genfben az Alabama-kérdésre vonatkozólag hozott. Ugyanis az amerikai unió Angliától kárpótlást követelt azokért a veszteségekért, melyeket a délteknek Angliában épített, vagy angol kikötőkből kiinduló hajói, s különösen az «Alabama» által szenvedett. Az ítélet megállapította a kártalanítást s így odázta el a már fenyegetőre vált háborút. Említésre méltó a porosz király bíraskodása is 1872-ben ugyanezen két fél között, melylyel a San Juan határt megállapította. A pár év előtti német-spanyol konfliktust tudvalevőleg a pápa ítélete oldotta meg.

Még ha az államok közti összeütközések háborúvá fajulnak is, a nemzetközi egyezmények igyekeznek szelídítőleg folyni be, s odahatni, hogy a háború a humanizmus szellemében folytattassék. Nagy lépést jelent ebben az 1864-diki genfi konvenczió, mely a sebesültek ápolását szabályozza s a táborigazságot összes orvosi személyzetekkel a semleges vörös kereszt védelme alá helyezi. Tíz évvel később az oly szomorú sorsot ért II. Sándor csár kezdeményezésére Brüsszelben ült össze egy európai konferencia, s fogalmazott egy oly szerződést, mely ha nem is fejeztetett be teljesen, de irányelveit minden állam elfogadta. A következő szempontok jutnak ebben különösebben kifejezésre. Minden háború rendszerint hadizenettel kezdődik, melyet azonban hallgatólag is lehet megadni, de oly félreérthetetlen kell hogy legyen, hogy az ellenséges csapatok betörése ne jöjjön váratlanul. A háború csak a hivatászerű hadseregek, de nem a polgári alattvalók közt folytatható. A győztes hadvezérnek nem szabad az ország megszállása után a népességtől olyasmit követelni, a mi uralkodójuk iránti kötelességeikkel ellentétben áll. Igazságot a kormány nevében szolgáltatnak azután is s annak letétele csak legvégső esetekben engedhető meg. A közrend a fennálló törvények szerint tartandó fenn s a hivatalnokok nem kényszeríthetők hivataluk folytatására, sem a lakosság





Az északi harcztérrei. — Sebésültet vivő egészségügyi katona. — Tüzérség figyelőhelye egy fa tetején.



nem sorozható be a hadseregbe. Ellenben joga van a győzőnek a pénzügyek kizsákmányolására, adók emelésére, tulajdonjogot szerez az állam ingó vagyonára s uradalmi haszonélvezetére. A népesség hadifogolynak kell bogy tekintse magát és mindent kerülni tartozik, a mi a hadsereg biztonságát veszélyeztethetné. Egy hadviselő fél küldöttjei, kik az ellenséggel való tárgyalás végett lettek kiküldve, a fehér zászló oltalma alatt sértetlenek. Biztonlétükre mindent el kell követni, a nélkül azonban, bogy a tüzelést beszüntetnék. A háború folyamában szerződéses köthetők, melyeknek célja: fegyverszünet kieszközlése az esetek eltemetésére, erődök és csapatok feladása és fegyvernyugvás a badmüködések ideiglenes feltartóztatására. A háború befejezése vagy hallgatóságos megegyezés útján következik be, a mi gyakran előáll a háború folyamában az egyik fél és a másik fél szövetségese közt, vagy az egyik fél teljes megsemmisítése, vagy végül békekötés útján, melyet rendszeren előkészítő praeliminarek előznek meg.

Azoknak az államoknak, melyek semlegesek, tartózkodniok kell a háborúba való minden beavatkozástól. Csak lázadás esetében kell a fennálló kormányt támogatniok. Ha a háború semleges területen játszódik le, az államnak az átlépő csapatokat a határtól lehető messze kell internálni s élelemmel és ruházattal ellátni. A kereskedelmi forgalom háború idején sem szünetel. Ellenséges alattvalók vagyona semleges bajon szabad. A semleges lobogó fedezi a rakományt. Ki van zárva a kereskedelmi forgalomból a csempészet, azaz oly tárgyak, melyek baborús célokra szolgálnak s az ellenség kezéhez szállítatnak. A csempészeti tilalom érvényre emelésére megengedtetik a semleges bajók átkutatása a hadviselő felek hadihajói által. Erre a hadihajó a kereskedelmi hajót szükség esetén éles töltései elsütésével kényszeríteti, átvizsgálhatja a hajó papírjait s ha gyanu merül föl, átmotozhatja a hajót. De az igazolatlan motozás kárpótlásra kötelez s az ellenséges tulajdon elvétele is külön bíróságok által igazolandó, mely bíróságok minden államban szerződésileg szervezvék s Angliában admirális-bíróság a nevük.

Igy hangzanak nagyjában a fennálló nemzetközi jog alaptételei, melyek a kulturállamok közt az összekötő kapcsot képezik s egyöntetű alapot teremtenek az embe-riesség és művelődés még ezután kivivandó nagy vívmányaihoz.

## KÉPEINKHEZ.

### Az északi harcztérről.

A baborus állapotok nap-nap után újabb eseményeket vetnek felszínre, a melyek nagy részét a modern technika minden vívmányaival rendelkező sajtó, nemcsak a híradásokban, hanem képekben is igyekszik a nagyközönség elé vinni, bogy megismertesse ekként a háboruskodás egyes mozzanatait azokkal is, a kik a

harcztértől távol lévén, csupán a hírek olvasása nyomán támadt képzeleteikre vannak utalva a felvetődő baborus eseményeket illetőleg.

Ilyen apróbb mozzanatokot tárnak olvasóink elé a jelen számunkban közölt képek is, a melyek úgy együttesen, mint külön-külön élénken jellemzik a hadviselésben előforduló változásokat és katonaságunk leleményességét ott, a hol a harcztér stratégiai és felszerelésbeli hiányait mesterséges alkotásokkal és ötletszerű intézkedésekkel kénytelenek pótolni.

A tüzérség figyelőhelye a fa tetején arra szolgál, hogy ütegeinknek az új pozíciókban való belövését, belövés után a lövéseink hatását, valamint az ellenséges ütegek esetleges helyváltoztatásait, a változatos terepen kimagasló fa tetejéről alaposabban meg lehessen figyelni. Mert csak úgy lehet helyesen irányítani és hatásossá tenni ütegeink működését, ha a lehető legbiztosabban megállapítják a célpontot. Ugyancsak hasonló célú szolgál a léggömb is, a melyről a harcztér még nagyobb területen áttekinthető lévén, a fedezékekben elrejtett csapatoknak és ágyúknak, valamint a nagyobb távolságban történő csapatmozdulatoknak madártávlatból való felfedezését, illetőleg megfigyelését nagyban elősegíti.

Hasonló kisegítő leleményesség folyamánya a sebesültet vivő szanitész működése is. Mert bizony sokszor előfordul a nagykiterjedésű harcztéren, hogy kevés a hordágy, vagy éppen nincs is kéznél és a menetképtelen sebesültet a vonatkozó képen látható módon kell a segítőhelyre vinni, hogy minél előbb orvosi segélyben részesülhessen. Az pedig, hogy tüzérségi tartalék legénysege fagalyakból és szalmából hamarosan összetákoltt fészkerben helyezi el a lovakat a várakozási időre, arra mutat, hogy a harcztéren nemcsak az emberekről, hanem a lehetőséghez képest az állatokról is gondoskodnak.

A háború tartama óta sokszor volt már szó hadseregünk motoros ágyúiról. A kik természetben még nem látták ezt az úgynovezett 30 és fél centiméteres mozsarat, azok a jelen számunkban bemutatott jól sikerült képről kellő fogalmat alkothatnak maguknak, hogy milyen is a valóságban ez a működése közben mindent pusztító ércszörnyeteg.

## HIREK.

Adományok. Gancz Géza havasmezői lakos az örs útján, a magyar Vöröskereszt-egylet javára 20 koronát, Szigeti György örmester, harkácsi örsparancsnok pedig, a hadbavonultak részére beszerzendő meleg ruba céljaira, saját adományaként 50 koronát küldtek bozzánk. Az adományokat rendeltetési helyeikre juttattuk.

Hadikölcsönkötvény-vásárlás. A folyó évben kihocsátott 6%-os állami (hadi) kölcsönkötvényekből az óasszonyrői örs tagjai közül Miklós István örsvezető cz. örmester 1000, Czira Sándor, Marosits Gyula csendőrök 500—500, Bekes Dániel csendőr 400, Sándor Ger-





Az északi harcztérről. — Rögtönzött mozgó kórház és kötőbhely.

gely és Patrók Karácson-csendőrök 300—300, összesen 3000 K értéket, míg a felsőkaboli őrs tagjai közül Dolák Márton járásörmester 200, Füleki István csendőr 1600, Sztaskó Károly csendőr 300, R. Nagy János csendőr 200, Körmendi Károly őrmester és Ács Gergely csendőr pedig 100—100, összesen 2500 korona értéket vásároltak.

**Egy karhatalmi népfőlkelő gyalogos megsebesítése.**  
Tyinga Gyula, a szatmármegyei komorzáni őrsre beosztott népfőlkelő gyalogos december 6-án az őrs székhelyén levő Lebovics-féle vendéglőből, az ott garázdálkodó Berecz Flóra és Bokrics Vazul komorzáni lakosokat szolgálaton kívül kiutasította. Nevezettek a vendéglőből eltávozva, Tyinga népfőlkelőt meglesték és azt orozva megtámadva botütésekkel és késszurásokkal életveszélyesen megsebesítették, ki a szatmár-németii katonai kórházba szállítottatt. Bántalmazói az őrs által elfogva, a szatmár-németii kir. ügyészségnek átadattak.

## KÜLÖNFÉLÉK.

**A német «kém» bucsulevele.** A londoni törvényszék a múlt napokban halálra ítélte Hans Lody német állampolgárt, a ki Angliában hazájának fontos kénszolgálatot teljesített. Hans Lody olyan férfiasan viselkedett a tár-

gyaláson, hogy az angol lapok a legnagyobb csodálat hangján irtak róla. A halálraitelt börtönéből a következő bucsusorokat írta nővéreinek: — Kedveseim! Istenben bizakodtam és ő döntött. Az élet sok veszedelmén át vezetett ő engem és mindig megmentett. Megmutatta nekem az élet szépségeit, jobban, mint más millióknak és én nem panaszkodhatom. Homokóráim lefutott és most nekem is át kell mennem a sötét völgyön, mint a népek e félelmetes harcában annyi derék bajtársamnak. Itt nincs választás és azért dicsőséges őseink szellemével és bátorságával megyek sorsom elé: «Istennel a császárért és hazáért.» És életemet becsüljek, mint a haza oltárán hozott szerény áldozatot. Hősi halál a csatatéren bizonyára szebb, de nekem nem ez jutott és én itt halok meg az ellenség országában csöndben, ismeretlenül. De az a tudat, hogy hazám szolgálatában halok meg, könnyüvé teszi haláloamat. Mint tiszt fogok meghalni, nem mint kém.

**A félhold és a csillag.** A tudósokat már sokszor foglalkoztatta a török birodalom jelvénye: a tele ezüst hold csillaggal a szarvak között vörös vagy zöld alapon. E szimbolum eredetéről a legkülönbözőbb magyarázatokat adják. Némelyek azt állítják, hogy ez a szimbolum az égi testek imádatára vezetendő vissza, mert a törökök Mohamed tunának elfogadása előtt csillagimádók voltak. Ebben a magyarázatban van némi valószínűség, de



ellene mondanak azok, a kik azt hiszik, hogy a törökök a félholdat, a mely Artemisznak volt a jelképe, a görögöktől vették át. Keleten nagyon el van terjedve egy monda, a mely a félholdnak ormán védőczimerül való elfogadását arra vezeti vissza, hogy a bizancziak abban az időben, a mikor a makedonok Konstantinápolyt ostromolták, az első negyedében levő holdsarló fényénél ismerték föl azt az utat, a melyen az ellenségközeledett. A hívő törökök zászlójelvényük eredetét a prófétának egy csodájában keresik. E szerint Mohamed egy napon, a mikor többen kételkedtek hatalmában, a teli holdat kettévágta és egyik felét kabátjának ujjában elrejtette. Az bizonyos, hogy a régi illirek zászlójában is megvolt a félhold a csillaggal, mert a későbbi római császárok időjéből való illir pénzekben majdnem kivétel nélkül látható a félhold a csillaggal. Az első szultán, a ki a félholdat választotta jelvényül, Mahomed Tekes volt, a ki a tizenkettedik század vége felé uralkodott. Sátrának csúcsát ezüstös alapon ragyogó félhoddal szokta díszíteni. Egyik utódja, Orkán szultán, a tizennegyedik században a janicsároknak zászlót ajándékozott, a melyet ezüst félhold ékesített és I. Szelim 1512-ben törvényben rendelte el, hogy ezentúl a félhold legyen a török birodalom czimere. Később a félhold szarvai közé beleillesztettek egy csillagot, a mely Jupitert jelképezi, a kinek szerencsét hirdető fényében született Ozmán, a török birodalom megalapítója.

Gyógyszerhiány Angliában. Az orvosi tudomány új vívmányai, a legkeresettebb gyógyszerek a német gyárakból kerülnek ki és ezek a gyárak látták el a legfontosabb gyógyszerekkel Angliát és Franciaországot is. A háború természetesen egészen megszüntette a gyógyszerbevitt és Angliában különösen érezhetővé vált a gyógyszerhiány. Az angol kormány most bizottságot küldött ki ebben az életbevágóan fontos ügyben. Ez a bizottság a mással nem pótolható, hiányzó orvosságokra nézve takarékosra inti az orvosokat s megállapítja, hogy ezek az orvosságok milyen esetben használhatók, vagy adott esetben mikép lehet azoknak bizonyos pótlásáról gondoskodni. A szalicil, a brom, a kálisók, a kokain, a formaldehyd, mind olyan gyógyszerek, a melyeket csak Németországban állítanak elő s az új angol rendelet értelmében ezentúl a bromot csak epileptikusoknak, a szalicilt csak beveny izületi csúzban szenvedőknek szabad adni, az antipirin, aspirin, phenecatin, ergotin, pótlásáról pedig a sokkal csekélyebb gyógyértékű szerekkel kell gondoskodni. A Németországból Angliába bevitt orvosságok ára száz százalékkal emelkedett s ugyanez az eset áll fenn Franciaországban is, a hol a sebesült katonák százezrei érzik a gyógyszerhiányt.

Hogyan élnek Berlinben? Nemrég Berlinben tartózkodott Zimmermann rotterdami polgármester, a ki ottani tapasztalatairól beszámolt egy rotterdami ujságban.

— Az emberek — úgymond — nem valami kíváncsiak, nem szaglászunk hadibírek és izgató háborús újdonsá-

gok után. Nagy a nyugalom. Berlin különben maradt a régi. Valamennyi üzlet nyitva és a vásárlók ma is tömegesen keresik fel valamennyit. A világítással nem takarékoskodnak, minden a régi fényárban uszik. A pazar reklámvilágítások ma sem szüntek meg. Az autóforgalom olyan nagy, mint eddig volt. A benzinhiánynak nyoma sincs. Kávéházak és vendéglők zsufolva, a nap egyes szakában helyet sem lehet kapni. A mozikat tömegesen keresik föl, gyakran be sem lehet jutni, annyira megtelnek. Az öszes színházak, az államiak is, előadásokat tartanak és a látogatók száma ma sem csökkent. A színházak műsora, mintegy magától értetődőleg, alkalmazkodott a háborús viszonyokhoz. Klasszikus műveket és alkalmi darabokat játszanak. Nagyon meglepett, hogy mindenütt sok fiatal, erős és fegyverképes férfit láttam. Észre sem lehet venni, hogy milliók a harctéren vannak. Hotelomban a személyzet erőteljes fiatal emberekből állott, a színpadon erős, fiatal statisztákat és színészeket láttam, valamennyi közlekedési eszköznek fegyverforgatásra is képes férfiak a vezetői. Női kalauzt csak egyet találtam s azt még a berliniek is megbámulták. Az utak, utcák és terek hemzsegnak a katonáktól. Egy részük a frontról tért vissza, hogy kipihenje magát, mások könnyen sebesültek, a kik hamarosan visszatérnek a harctérre. Úgy látszik, hogy Németországnak még hatalmas tartalékai vannak. Még egy meglepetés: A háború óta Berlinben ettem először fehér kenyeret. (Hollandiában már hetek óta hadikenyeret fogyasztanak, a melyet rozs- és rizslisztkeverékből sütnek.) A szállómban gazdagon terített asztal. Németországban nyugodtan várják a végeredményeket, biznak a győzelemben és pedig joggal.

## Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kenyességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük cunnélfogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget/ ne küldjenek.

**Hisztjelölt.** Ön nem viselheti.

**Vágujhely.** Csak csendőregyénekre vonatkozik.

**Sz. B.** Nézetünk szerint — ha az ügy tényleg úgy áll és ha az anyakönyvi lapba a viselésre való jogosultság be van vezetve — igen.

**Zernesti űrs és B. T. Fenti** válasz önnök is szól,

**A. S. tart. altiszt.** Ilyen magánjogi kérdésben nem adhatunk felvilágosítást.

**B. M.** Fogyolmi ügyek! Ha panaszuk van, forduljanak előljáróikhoz.

**D. OOO.** Éjfélkor kezdődik és éjfélkor végződik. D. n. 2 órákor nem lehet megkezdeni vagy befejezni.

**1914. Vitatkozók.** Nézetünk szerint nem. Kétes esetekben azonban csak az előljárók véleménye mérvadó.

**K. J.** Az anyakönyvi lap mérvadó. Abban a viselési jog bevezetottik.



# HIVATALOS RÉSZ.

## SZEMÉLYI ÜGYEK.

### Legfelsőbb kéziratok.

Ő császári és apostoli királyi Felsége a következő legfelsőbb kéziratokat méltóztatott legkegyelmesebben kibocsátani:

Kedves rokon Frigyes főherceg gyalogsági tábornok úr!

Midőn összes fegyveres Erőmet a háborúhoz készenléthe kellett helyezni, Kedvességed a kiváló fontosságú hadseregfőparancsnoki állásra való Főhívásomat örömmel és a legmagasabb köteletségérettől vezetettve követte.

Bizalommal ruházhattam Önre hadseregeimnek hatalmas ellenségek ellen való vezetésének felelősségben túlgazdag feladatát.

Ön a hadjáratnak immár négy hónapos tartama alatt örömmel minden áldozatra kész saját erőinkkel és hű, leghősiesebb szövetségeseinkkel egyetemben, változatokban gazdag hadműveletekkel és izzó küzdelmekben az ellenség siorcit a leghathatósabban akadályozta meg.

Hadrakelt serogem sokszorosan kipróbált vezetéséért akarom hálatelt Elismerésemet kifejezni, midőn Önt ezennel tabornagygyá kinevezem.

Kelt Bécsben, 1914. évi december hó 8-án.

*Ferenz József, s. k.*

*Bárá Hazai Samu, s. k.*

Kedves Conrad bárá gyalogsági tábornok!

Ön a számban erős fölényben levő ellenség ellen immár négy hónap óta tartó hősies küzdelemben hűen állva a Hadvezér oldalán, kiváló tevékenységet fejtett ki.

Ezt hálásan elismerve, Önnek, az összes fegyveres eröm vezérkari főnökének, az I. osztályú hadidiszitményes katonai érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bécsben, 1914. évi december hó 8-án.

*Ferenz József, s. k.*

*Bárá Hazai Samu s. k.*

Ő császári és királyi Fensége Frigyes főherceg úr, tábornagy, hadseregfőparancsnok a következő hadparancsot méltóztatott kibocsátani:

### Hadparancs.

Hadseregfőhadiszállás, 1914 december hó 9-én.

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi december hó 8-án kelt legfelsőbb kéziratával engem tábornagygyá kinevezni méltóztatott.

Katonák! Páratlan hősiességekkel számomra a legmagasabb katonai méltóságot küzdöttétek ki.

Jogos büszkeséggel láthatjátok hadseregfőparancsnoktoknak ezen rendkívüli kitüntetéséből, hogy az a majdnem emberfeletti erőfeszítés, melylyel ti a hatalmas ellenséget feltartóztatátok, Ö császári és apostoli királyi Felsége legfelsőbb elismerésében részesült.

Katonák! Teljesítményeitek csodálatraméltók, de az ellenség még nincs legyőzve! Legfelsőbb Hadurunk meglegedésének boldogító tudata új erőt fog nektek kölcsönözni. Már ingadoznak az ellenség sorai; még egy utolsó megrohanás és az ellenség leküzdése teljes.

Istennel, császárért, királyért és hazáért: előre!

*Frigyes, s. k.*

főherceg, tábornagy.

### Legfelsőbb elhatározások.

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi december hó 5-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával:

az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismerésül: Paksi-Kiss Tibor, VIII. számú csendőrkerületbeli hadnagynak, a *hadidiszitményes 3. osztályú katonai érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi december hó 3-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával:

az ellenség előtt tanusított kiválóan köteleességű magatartásuk elismerésül: Németh Mihály csendőr

## Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Osztályi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 2.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorajegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadjunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leködése mellett helyeznek el intézetünkknél, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetétek után, melynél a betető az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előlegeket nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezeség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett Utalványok, Intézkönyvek és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Veszzünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.



cz. őrmesternek a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján és

Krisch Mihály csendőrnek az ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

### Adományoztatott:

a badseregfőparancsnokság által:

az ellenség előtt tanusított kiválóan vitéz magatartásának elismerésül: a 2. osztályú ezüst vitézségi érem Demetrovics István, VI. számú csendőrkerületbeli őrsvezető cz. őrmesternek; továbbá:

a balkán haderők főparancsnoksága által:

az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásuk elismerésül: az 1. osztályú ezüst vitézségi érem: Péter Sándor őrmesternek és Stranzky Zsigmond őrsvezető cz. őrmesternek; végül

a 2. osztályú ezüst vitézségi érem: Sütő Adalbert, Kerényi György és Garamvölgyi Ferencz csendőröknek.

### Dicsérő elismerésben részesítették:

a balkán haderők főparancsnoksága által:

az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásukért: Kovács Márton csendőr cz. őrmester, Szehágl József és Rep György csendőrök.

### Előléptettek:

1914 december hó 1-ével:

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

őrmesterekké:

Vathy József, Csorba József és Dodonka Ferencz őrsvezető cz. őrmesterek; továbbá

őrsvezelő cz. őrmesterekké:

Tanczer József, Ondreják Vendel, Pintér István és Drahos Jónás csendőr cz. őrmesterek; végül

a hadrakelt sereg magasabb parancsnokságaiboz beosztott táborig csendőrség törzstisztjei által:

csendőr cz. őrmesterekké:

1914 október hó 24-ével:

Ondris Izidor és Zedermann Imre V. számú;

1914 október hó 30-ával:

Molnár János III., Jakab Mihály I. és Pethő Lajos, VI. számú;

1914 november hó 10-ével:

Ferencz József I., Schappert Oszkár, Károlyi György, Gurány Antal, Bacsó Ferencz, Szabó János I., Toók Mózes, Markoly Antal, Fitori András, Bartha Ferencz, Sándor Lázár, Wannerth György, Kuligovszky János és Füzesi Sándor VII. számú;

1914 november hó 23-ával:

Magerle Gyula és Krisch Mihály V. számú;

Aradi György és Dedics János VI. számú;

1914 november hó 24-ével:

Brusznai József, Gáspár Sándor és Miklós Lajos, II. számú; Horváth Lajos, Ember József, Nagy József I., Molnár József, Sipőcz Ferencz, Petres Ferencz és Sali Lajos, VI. számú csendőrkerületbeli táborig csendőrszolgálatot teljesítő csendőrök.

## ÓVÁS és KÉRELEM!

Szántó József 16 éve álló gépáruháza kizárólag alanti czímen létezik Szegeden a városi bérpalotában. Kérem tehát sok ezer üzletbarátaimat, ügyeljenek hogy meg ne tévesszék hasonló nevű czégek és szigorúan Szántó József nevét követeljék rendelés megtételénél. Flókraktáram pedig nincs Szegeden, de sehol az országban. Csakis



nálam kaphatók: katonai hegyi, Postillon, Britania és Helical kerékpárok a tünétküll Pathéfon beszélőgépek és lemezek főlerakata is nálam van, csendőrségi disztribúciók csekély részletére. Főnjegyzékem ingyen küldöm. Várom becses rendeléseiket és ez uton küldöm üdvözlőmet sok ezer pártoló barátainak. : :

## SZANTÓ JÓZSEF

gépáruháza Szegeden, városi bérpalota.

# Várnay és Fia, Budapest, VI., Gyár-utca 26.

**Nyomtatványok**  
**Sapkák**  
**Keztyük**  
**Kardbojt**  
**Celluloid kezelő és nyakravaló**  
**Czipókrém**  
**Fegyverzsr**  
**Borotváló készlet**  
**6, 10 és 20 éves**  
**szolgálati kereszt**  
**stb. stb.**

Nagyvárad, Rulikovszki-ut 24. Szeged, Kárász-u. 9.

Mindennemű felszerelési tárgyak  
 dus raktára olcsó árakkal.

**Szives figyelmébe ajánljuk, hogy 1915. évre szóló előjegyzési naptáraink megjelentek és azokat csakis megrendelésre küldhetjük ingyen. Megrendelés nélkül portómentesen nem küldhetők.**